

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Ректор Національного університету
«Одеська юридична академія»**

професор Олег ТОДОЩАК

« 1 » червня 2026 року

ВИСНОВОК

Національного університету «Одеська юридична академія» щодо дисертації Вересюк Ольги Володимирівни на тему: «Адвокатська діяльність як об'єкт кримінологічного вивчення», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» (тема дисертації затверджена рішенням Вченої ради Національного університету «Одеська юридична академія» від 09 листопада 2022 року, протокол № 2 та уточнена рішенням Вченої ради Національного університету «Одеська юридична академія» від 15 жовтня 2025 року, протокол № 3)

Витяг

з протоколу розширеного засідання фахового семінару кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія»

№ 22 від 29 травня 2026 року

Присутні:

**Завідувач кафедри кримінального процесу, д.ю.н., професор Торбас О.О.;
професор кафедри кримінального процесу, д.ю.н., професор Аленін Ю.П.;
професор кафедри кримінального процесу, д.ю.н., професор Дрьомін В.М.;
професор кафедри оперативно-розшукової та поліцейської діяльності,
д.ю.н., професор Цехан Д.М.;**

доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури, к.ю.н., доцент Кісліцина Ірина Олександрівна;

**доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Цитряк В.Я. -
науковий керівник;**

доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Стоянов М.М.
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Волошина В.К.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Пожар В.Г.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Гуртієва Л.М.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Мурзановська А.В.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Смирнов М.І.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Федчун Н.О.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Ракіпова І.В.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Підгородинська А.В.;

доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н. Степаненко А.С.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н. Завтур В.А.;
доцент кафедри кримінального процесу, PhD в галузі права Сидорчук В.В.

З присутніх науково-педагогічних працівників кафедри 4 доктора юридичних наук та 14 співробітників кафедр (доценти, кандидати юридичних наук, PhD в галузі права) – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження Вересюк Ольги Володимирівни на тему: «Адвокатська діяльність як об'єкт кримінологічного вивчення», поданого на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» щодо рекомендації до разового публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Доповідь здобувача ступеня вищої освіти доктора філософії Вересюк О.В. на тему: «Адвокатська діяльність як об'єкт кримінологічного вивчення», поданої на здобуття вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Доповідачка обґрунтувала актуальність обраної теми, визначила мету, завдання, методологію дисертаційного дослідження, охарактеризувала його об'єкт та предмет, виклала науково-практичну значимість роботи, надала відомості щодо впровадження результатів дослідження.

Обґрунтовуючи вибір дисертаційного дослідження, здобувачка зазначає, що статтею 3 Конституції України людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпеку визнано в Україні найвищою соціальною цінністю. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини визначено головним обов'язком держави.

Важливою гарантією забезпечення прав і свобод людини виступає гарантоване ст. 59 Конституції України право кожного громадянина на

професійну правничу допомогу, у тому числі безоплатну, у визначених законом випадках. Для надання професійної правничої допомоги в Україні діє незалежна адвокатура (ст. 131² Конституції України).

З метою забезпечення належної реалізації права громадянина на професійну правничу допомогу чинним законодавством передбачено систему умов та гарантій її безпечного та якісного надання, закріплено систему вимог до адвокатів, положень щодо їх доброчесності, а також порядок та умови притягнення останніх до відповідальності.

Однак, як свідчать матеріали правоохоронної та судової практики, звіти, заяви та рішення органів адвокатського самоврядування, а також дані наукових досліджень, реальністю залишаються як систематичні порушення професійних прав адвокатів та гарантій їх діяльності, так і вчинення самими адвокатами дисциплінарних проступків та кримінальних правопорушень.

У зв'язку з цим, питання запобігання та протидії як кримінальним правопорушенням проти професійної діяльності адвокатів, так і кримінальним правопорушенням, що вчиняються самими адвокатами у сфері їх професійної діяльності, потребують комплексного кримінологічного дослідження.

Незважаючи на актуальність проблеми, у сучасній вітчизняній кримінологічній науці відсутні комплексні дослідження щодо проблематики злочинності у сфері адвокатської діяльності, і чіткого концептуального обґрунтування ця проблема не отримала.

Дослідженню питань забезпечення законності і протидії протиправним проявам у сфері адвокатської діяльності приділено уваги в роботах Л.І. Аркуші, А.М. Бабенка, Д.О. Балобанової, Н.М. Бакаянкової, Н.В. Вербицької, Т.Б. Вільчик, В.В. Власюка, В.М. Дрьоміна, О.Г. Кальмана, Н.Ю. Карпової, І.О. Кісліциної, М.Г. Коротюка, Г.В. Логвинського, І.П. Міщук, А.О. Мороза, Л.М. Москвич, Л.М. Палюх, В.О. Святоцької, Є.Л. Стрельцова, Т.Є. Тичини, Л.В. Трушківської, І.В. Федорончука, О.О. Храпенко, Д.М. Цехана, М.В. Шепітька та інших дослідників.

Здобутки цих вчених створюють методологічне підґрунтя для ефективного дослідження означеної проблематики, і можуть бути покладені в основу кримінологічного дослідження.

Утім, комплексні кримінологічні проблеми адвокатської діяльності ще не були предметом досліджень дисертаційного рівня.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано відповідно до Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 24.03.2021 № 119/2021, Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки, затвердженої Указом Президента України від 27.09.2021 №

487/2021, Стратегії Національної асоціації адвокатів України на 2021-2025 роки, затвердженої рішенням Ради адвокатів України від 02.07.2021 № 38, Пріоритетних напрямів фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі права, передбачених Стратегією розвитку Національної академії правових наук України на 2021-2025 роки, затвердженою постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26.03.2021 № 12-21, узгоджується із засадничими положеннями, визначеними в Комплексному стратегічному плані реформування органів правопорядку як частини сектора безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, схваленому Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023, та виконано в межах плану науково-дослідної роботи кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія» «Кримінальні процесуальні та кримінологічні механізми забезпечення соціально-політичної стабільності в умовах воєнних та поствоєнних трансформацій» у межах виконання теми науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Соціально-політична стабільність у період воєнних та поствоєнних трансформацій: правові, економічні, гуманітарні, інноваційно-технічні можливості в цифрову еру» на 2026–2030 роки, що підтверджує актуальність та цінність таких напрацювань.

Мета і завдання дослідження відповідно до предмету та об'єкту дослідження. Метою роботи є комплексне кримінологічне дослідження адвокатської діяльності та розроблення системи заходів запобігання злочинності у сфері адвокатської діяльності.

Відповідно до поставленої мети у дисертації сформульовано наступні завдання:

- вивчити стан наукової розробленості предмету дослідження;
- розкрити поняття, зміст, організаційно-правове регулювання адвокатської діяльності, а також проблеми захисту прав адвокатів та забезпечення гарантій адвокатської діяльності;
- дослідити міжнародно-правові стандарти захисту прав адвокатів та забезпечення гарантій адвокатської діяльності та стан їх імплементації у національне законодавство;
- надати кримінологічну характеристику кримінальних правопорушень проти адвокатської діяльності;
- надати кримінологічну характеристику кримінальних правопорушень, вчинюваних адвокатами у сфері адвокатської діяльності;
- виокремити та дослідити причини та умови злочинності у сфері адвокатської діяльності;

- проаналізувати основні напрями загальносоціального запобігання злочинності у сфері адвокатської діяльності;
- дослідити та запропонувати ефективні механізми спеціально-кримінологічного запобігання злочинності у сфері адвокатської діяльності.

Об'єктом дослідження є система суспільних відносин у сфері адвокатської діяльності.

Предметом дослідження є злочинність у сфері адвокатської діяльності, причини та умови, що її обумовлюють, та система заходів щодо її запобігання.

Методи дослідження обрано з огляду на поставлену мету, об'єкт і предмет дослідження. Під час підготовки роботи використовувалися загальнонаукові та спеціальні наукові методи, необхідні для досліджень у правовій та кримінологічній науках.

Методологічну основу дисертаційного дослідження становить загальнонауковий діалектичний метод, який використано для аналізу сутності загальносоціальних процесів, що обумовлюють і супроводжують криміналізацію адвокатської діяльності (підрозділи 2.1, 2.2 та 3.1).

За допомогою методів теоретичного аналізу й синтезу (індукція, дедукція, порівняння, аналогія, абстрагування, класифікація) проаналізовано наукові погляди на проблему кримінальних правопорушень у сфері адвокатської діяльності (підрозділи 1.1, 2.1 та 2.2), досліджено чинне законодавство, що регулює питання їх запобігання (підрозділи 1.2, 1.3, 3.2 та 3.3), визначено та проаналізовано основні сегменти злочинності у сфері адвокатської діяльності (підрозділи 2.1 та 2.2). Формально-логічний метод застосовано для тлумачення та розмежування основних понять і категорій досліджуваного явища (підрозділи 1.2, 2.1 та 2.2), системно-структурний – для визначення основних детермінант і закономірностей злочинності у сфері адвокатської діяльності (підрозділ 3.1). Логіко-юридичний та порівняльно-правовий методи дозволили здійснити аналіз нормативно-правових актів України та актів міжнародного законодавства (підрозділи 1.2, 1.3, 3.2 та 3.3). Статистичний метод використано при оцінці показників офіційної відомчої статистики правоохоронних органів України (підрозділи 2.1 та 2.2). Соціологічний метод використано для вивчення думок адвокатів щодо стану злочинності у сфері адвокатської діяльності та ефективності її запобігання.

Наукова аргументація дослідження базується на теоретичних висновках і положеннях, обґрунтованих сучасними розробками в галузі кримінології, кримінального права, інших галузей права, психології, соціології, філософії.

Емпіричну базу дослідження становлять: дані офіційної статистичної звітності, відомості про практичну діяльність правоохоронних органів за 2020-2025 роки, звіти та інша інформація органів адвокатського самоврядування та

міжнародних адвокатських організацій, вивчення і узагальнення судової практики, інформація, опублікована органами прокуратури, Національної поліції України, НАБУ, ДБР, результати опитування і анкетування 148 адвокатів.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що воно є першим в Україні комплексним дослідженням кримінологічних проблем адвокатської діяльності.

Науковою новизною відзначаються наступні положення:

уперше:

надано визначення злочинності у сфері адвокатської діяльності як системи кримінальних правопорушень, що посягають на встановлений законом порядок здійснення професійної діяльності із захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги клієнтам;

- розроблено поглиблену кримінологічну класифікацію та кримінологічну характеристику кримінальних правопорушень проти адвокатської діяльності та кримінальних правопорушень, вчинюваних адвокатами під час та у зв'язку зі здійсненням захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги клієнту, розкрито причини їх високої латентності та низької ефективності розслідування;

охарактеризовано детермінаційний комплекс злочинності у сфері адвокатської діяльності, у тому числі чинники соціально-економічного, соціально-психологічного, організаційно-правового та віктимологічного характеру, обумовлені як об'єктивними протиріччями, так і суб'єктивним ставленням адвоката до здійснення професійних обов'язків, яке не відповідає закону;

запропоновано цілісну систему заходів спеціально-кримінологічного запобігання злочинності у сфері адвокатської діяльності, включаючи правові, організаційно-управлінські, інформаційно-аналітичні та віктимологічні компоненти, наведено конкретні шляхи підвищення ефективності запобіжної діяльності;

удосконалено:

- наукові розробки щодо поняття, змісту, організаційно-правового регулювання адвокатської діяльності, а також проблем захисту прав адвокатів та забезпечення гарантій адвокатської діяльності;

- розробку системи заходів загальносоціального характеру, спрямованих на нейтралізацію комплексу причин та умов поширення кримінальних правопорушень у сфері адвокатської діяльності;

набули подальшого розвитку:

узагальнення щодо стану наукової розробленості проблеми кримінологічного вивчення адвокатської діяльності;

наукові розробки щодо системи міжнародно-правових стандартів запобігання порушенням професійних прав адвокатів і гарантій адвокатської діяльності та стану їх імплементації у національне законодавство.

Після завершення доповіді Вересюк О.В. відповіла присутнім на поставлені такі запитання:

Завідувач кафедри кримінального процесу, д.ю.н., професор Торбас О.О. запитав, у роботі зазначено, що загальносоціальне запобігання вимагає формування цивілізованого ринку юридичних послуг. Що для цього потрібно?

Вересюк О.В. власну відповідь розпочала з того, під формуванням цивілізованого ринку юридичних послуг слід розуміти створення прозорих і законних умов здійснення адвокатської діяльності, заснованих на добросовісній конкуренції, професійній етиці та незалежності адвоката від протиправного впливу. Це передбачає забезпечення стабільних легальних доходів адвокатів, мінімізацію тіньових практик та зменшення залежності від клієнтів із кримінального середовища.

Важливим елементом такого процесу є запровадження спеціалізації адвокатів, що сприятиме підвищенню професійної компетентності, якості правничої допомоги та формуванню стабільної професійної репутації. Крім того, спеціалізація дозволяє знизити криміногенні ризики, пов'язані з концентрацією адвокатської діяльності у сферах із підвищеним рівнем кримінального впливу.

Крім того, формування цивілізованого ринку юридичних послуг неможливе без удосконалення оподаткування адвокатської діяльності. Сьогодні адвокати, які здійснюють незалежну професійну діяльність, нерідко стикаються зі значним податковим навантаженням. Тому створення більш сприятливих та прозорих податкових умов сприятиме економічній незалежності адвокатів, легалізації ринку правничих послуг і зменшенню криміногенних чинників у професійному середовищі.

Доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури, к.ю.н., доцент Кісліцина І.О. запитала наступне: дисертація ґрунтується на опитуванні 148 адвокатів. Яким є метод формування вибірки? Чи є ця вибірка репрезентативною з огляду на те, що, за даними НААУ, в Україні налічується понад 60 000 адвокатів?

Вересюк О.В. відповіла, що емпіричну основу дослідження становлять результати опитування 148 адвокатів. Формування вибірки здійснювалося шляхом не випадкової цільової вибірки, що обумовлено специфікою предмета кримінологічного дослідження. До участі залучалися адвокати, які мають практичний досвід здійснення професійної діяльності, зокрема у сфері кримінального судочинства, та можуть надати фахову оцінку криміногенним ризикам і проблемам захисту адвокатської діяльності.

Так, з огляду на загальну чисельність адвокатів України, вибірка не претендує на абсолютну статистичну репрезентативність у соціологічному розумінні, однак є достатньою для кримінологічного аналізу тенденцій, оцінки поширених проблем та формування науково обґрунтованих висновків щодо злочинності у сфері адвокатської діяльності.

У кримінологічних дослідженнях визначальне значення має не лише кількісний показник вибірки, а й професійна компетентність респондентів та релевантність їх практичного досвіду предмету дослідження.

Професор кафедри оперативно-розшукової та поліцейської діяльності, д.ю.н., професор Цехан Д.М. запитав чи не є «ототожнення адвоката з клієнтом» (92% у опитуванні) та «корпоративна солідарність» одночасно і причинами, і наслідками злочинності у відповідній сфері? Як автор пояснює цей причинно-наслідковий зв'язок?

Вересюк О.В. відповідала, що так, у дисертації ці явища фактично розглядаються як такі, що мають подвійну кримінологічну природу – вони одночасно можуть виступати і детермінантами, і наслідками злочинності у сфері адвокатської діяльності.

Цей причинно-наслідковий зв'язок можна пояснити таким чином: «Ототожнення адвоката з клієнтом» первинно виступає саме криміногенним чинником, оскільки формує у правоохоронців, суддів, представників кримінального середовища та суспільства сприйняття адвоката не як незалежного учасника правосуддя, а як «співучасника» або «носія інтересів» клієнта. Це провокує незаконний тиск, погрози, втручання у професійну діяльність, насильство щодо адвокатів та інші кримінальні посягання.

Водночас систематичне вчинення таких посягань породжує зворотний ефект: постійне перебування адвокатів у конфліктному та небезпечному середовищі посилює внутрішню корпоративну замкнутість професійної спільноти, формує підвищений рівень взаємної лояльності та корпоративної солідарності, яка у певних випадках може трансформуватися у приховування порушень, небажання повідомляти про протиправну поведінку колег або толерування неетичних практик.

Доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Федчун Н.О. поцікавилася, які основні заходи спеціально-кримінологічного запобігання злочинності у сфері адвокатської діяльності може виокремити дисертант?

Вересюк О.В. відповіла, що серед заходів спеціально-кримінологічного запобігання слід виокремити такі основні як удосконалення кримінального законодавства щодо захисту гарантій адвокатської діяльності, підвищення ефективності розслідування кримінальних правопорушень проти адвокатів, забезпечення належної реєстрації повідомлень про втручання у професійну діяльність адвокатів, створення ефективних механізмів реагування на факти тиску та переслідування адвокатів, розвиток взаємодії між правоохоронними органами та органами адвокатського самоврядування, здійснення постійного моніторингу криміногенних ризиків у цій сфері, а також впровадження віктимологічних та інформаційно-безпекових заходів захисту адвокатів.

Ефективне запобігання злочинності у сфері адвокатської діяльності можливе лише за умови одночасного впливу як на загальносоціальні причини криміналізації професійного середовища, так і на конкретні криміногенні фактори, що безпосередньо сприяють вчиненню кримінальних правопорушень у цій сфері. Вважає, що запобігання злочинності у сфері адвокатської діяльності повинно здійснюватися комплексно та поєднувати заходи загальносоціального і спеціально-кримінологічного характеру.

Доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н. Смирнов М.І. поцікавився, В підрозділі 1.3 виокремлено міжнародно-правові стандарти захисту адвокатської діяльності. Яке значення мають ці стандарти для вдосконалення національної системи захисту прав адвокатів та вироблення практичних рекомендацій для України??

Вересюк О.В. відповіла, що практична цінність проведеного аналізу полягає у тому, що це дозволяє не лише узагальнити міжнародні стандарти захисту прав адвокатів, а й виявити конкретні прогалини та проблеми національного механізму забезпечення гарантій адвокатської діяльності в Україні.

Міжнародні стандарти виступають не лише декларативними орієнтирами, а й практичною основою для вдосконалення законодавства та правозастосовної діяльності. Дослідження актів ООН, Ради Європи, практики Європейського суду з прав людини та документів міжнародних професійних об'єднань адвокатів дало змогу сформулювати низку рекомендацій щодо підвищення рівня захисту адвокатської діяльності в Україні.

Зокрема, обґрунтовано необхідність посилення гарантій незалежності адвокатів, мінімізації випадків ототожнення адвоката з його клієнтом, удосконалення механізмів державного реагування на втручання у професійну діяльність адвокатів, а також забезпечення ефективного розслідування кримінальних правопорушень, учинених щодо них.

Крім того, аналіз міжнародного досвіду дозволив обґрунтувати доцільність запровадження окремих європейських підходів до запобігання загрозам адвокатській діяльності, зокрема щодо додаткових гарантій безпеки адвокатів у справах підвищеного ризику, забезпечення дисциплінарної незалежності адвокатури та недопущення неправомірного втручання з боку правоохоронних органів.

Таким чином, практичне значення підрозділу полягає у трансформації міжнародно-правових стандартів у конкретні кримінологічні та правові рекомендації, адаптовані до сучасних умов України та спрямовані на підвищення ефективності запобігання кримінальним правопорушенням проти адвокатської діяльності.

Доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н. Стоянов М.М. запитав, чим обумовлена висока латентність кримінальних правопорушень у сфері адвокатської діяльності?

Вересюк О.В. відповіла, що у дисертаційному дослідженні вона виходить з того, що злочинність у сфері адвокатської діяльності охоплює дві відносно самостійні підсистеми: кримінальні правопорушення проти адвокатської діяльності та кримінальні правопорушення, що вчиняються самими адвокатами.

Відповідно, висока латентність цієї категорії кримінальних правопорушень має різні причини залежно від конкретної підсистеми.

Щодо кримінальних правопорушень проти адвокатської діяльності, проведене дослідження підтвердило не лише їх високу латентність, а й низьку ефективність розслідування. Основними чинниками латентності є вчинення значної частини таких діянь в умовах неочевидності, можливість маскування протиправного впливу під виглядом законних процесуальних дій, корпоративна солідарність окремих представників правоохоронної та судової системи, високий рівень корупційних ризиків, а також недоліки в роботі органів досудового розслідування під час реєстрації та розслідування відповідних кримінальних правопорушень.

Натомість висока латентність кримінальних правопорушень, які вчиняються адвокатами у сфері професійної діяльності, зумовлена передусім особливостями особистості самих правопорушників. Адвокати володіють спеціальними юридичними знаннями та практичними навичками, що дозволяє

їм ефективно приховувати протиправну діяльність, протидіяти її виявленню та використовувати прогалини правозастосовної практики. Важливу роль також відіграють прояви корпоративної солідарності в адвокатському середовищі та небажання окремих органів адвокатського самоврядування сприяти викриттю колег і передачі відповідної інформації правоохоронним органам.

Крім того, суттєвим чинником латентності є недостатня спеціалізована підготовка працівників правоохоронних органів щодо виявлення, кваліфікації та розслідування кримінальних правопорушень, учинених адвокатами. Додаткові труднощі виникають у зв'язку з існуванням особливого порядку кримінального провадження щодо адвокатів та передбачених законом гарантій адвокатської діяльності.

Таким чином, висока латентність злочинності у сфері адвокатської діяльності пояснюється поєднанням організаційно-правових, професійних та корпоративних чинників, характер яких відрізняється залежно від того, чи йдеться про посягання на адвокатську діяльність, чи про кримінальні правопорушення, що вчиняються самими адвокатами.

Професор кафедри кримінального процесу, д.ю.н., професор Дрьомін В.М. запитав, яка принципова відмінність роботи від кримінально-правових та криміналістичних досліджень?

Вересюк О.В. відповіла, що принципова відмінність даної дисертації від кримінально-правових та криміналістичних досліджень полягає насамперед у предметі, методології та меті.

Кримінально-правові дослідження традиційно зосереджуються на аналізі складів кримінальних правопорушень, питаннях криміналізації, кваліфікації діянь, проблемах тлумачення норм кримінального закону та вдосконаленні законодавчої конструкції відповідних статей КК України. Криміналістичні дослідження, у свою чергу, спрямовані переважно на розробку методик виявлення, розслідування та доказування окремих кримінальних правопорушень.

Натомість дисертація має саме кримінологічний характер і спрямована не лише на аналіз окремих кримінальних правопорушень, а на комплексне дослідження злочинності у сфері адвокатської діяльності як соціально-правового явища. Основна увага приділяється причинам і умовам криміналізації адвокатської діяльності, детермінантам злочинності у цій сфері, особливостям особи правопорушника, латентності відповідних кримінальних правопорушень, соціально-психологічним та організаційним чинникам та системі загальносоціального та спеціально-кримінологічного запобігання.

Крім того, на відміну від більшості попередніх робіт, які досліджували переважно кримінальні правопорушення проти адвокатів, у дисертації комплексно охоплено обидва аспекти проблеми: як кримінальні правопорушення проти адвокатської діяльності, так і кримінальні правопорушення, що вчиняються самими адвокатами у зв'язку зі здійсненням професійної діяльності.

Таким чином, принципова новизна та відмінність роботи полягає у тому, що адвокатська діяльність розглядається не лише як об'єкт кримінально-правової охорони чи криміналістичного забезпечення розслідування, а як самостійний об'єкт комплексного кримінологічного вивчення із дослідженням закономірностей її криміналізації та механізмів запобігання злочинності у цій сфері.

Після відповідей на запитання виступив науковий керівник – доцент кафедри кримінального процесу, **к.ю.н. Цитряк В.Я.**

Науковий керівник зазначив, що автору вдалося виконати поставлені завдання та досягти поставленої мети, для чого було використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання, а саме: діалектичний метод, метод системно-структурного аналізу, формально-юридичний метод, логіко-нормативний метод та ін.

Дисертація має наукову новизну, оскільки в ній наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової задачі, яка була поставлена перед дослідженням. Відтак дисертація є першим в Україні комплексним дослідженням кримінологічних проблем адвокатської діяльності.

Зокрема автором визначено, що злочинність у сфері адвокатської діяльності являє собою самостійний сегмент злочинності, що хоча і не є чисельно значним, характеризується підвищеною суспільною небезпекою, оскільки посягає на інституційні гарантії правосуддя та конституційне право особи на професійну правничу допомогу.

У дисертаційному дослідженні розроблено поглиблену кримінологічну класифікацію таких правопорушень із поділом на дві принципово різні підсистеми: кримінальні правопорушення проти адвокатської діяльності кримінальні правопорушення, вчинювані адвокатами у сфері адвокатської діяльності (тобто під час та у зв'язку зі здійсненням захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги клієнту).

У свою чергу, у масиві кримінальних правопорушень адвокатів виокремлено: 1) кримінальні правопорушення, які вчиняються адвокатами

щодо своїх клієнтів; 2) кримінальні правопорушення, які вчиняються адвокатами в інтересах клієнтів, хоча і з використанням протизаконних методів.

Констатовано, що статистичні показники не відображають реальної картини стану законності у сфері додержання професійних прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності – перш за все в силу високої латентності кримінальних правопорушень, передбачених цими статтями, з чим погодились одразу 85% опитаних під час дослідження адвокатів.

Найтиповішим кримінальним правопорушенням проти адвокатської діяльності є втручання в діяльність захисника чи представника особи (77%), що вчиняється працівниками судових та правоохоронних органів з використанням службового становища і проявляється у безпідставному кримінальному переслідуванні адвокатів, незаконних обшуках у їх приміщеннях, допитах адвокатів в якості свідків, порушеннях гарантій професійної таємниці, а також інших порушеннях, пов'язаних з втручанням у правові позиції адвокатів.

Попри чималу кількість облікованих кримінальних проваджень, результативність досудового розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 397 КК України, залишається вкрай низькою. Так, на протязі 2020-2026 рр. у цих кримінальних провадженнях лише 1 особі повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 397 КК України, і жодного кримінального провадження не направлено до суду з обвинувальним актом.

Таким чином виявлено, що система кримінально-правового захисту адвоката є декларативною і потребує докорінного реформування правозастосовної практики, що зважаючи на багатоаспектність й актуальність зазначеного питання потребує окремих комплексних досліджень.

Окрему увагу приділено тому, що чинне кримінальне законодавство не оперує категорією «кримінальні правопорушення у сфері адвокатської діяльності». В якості спеціального суб'єкта кримінального правопорушення адвокат фігурує лише у двох статтях КК України – ст. ст. 358 та 400¹ кодексу.

Безумовно, коло кримінальних правопорушень, які можуть вчинятися адвокатами, є набагато ширшим. Щонайменше існують 2 основні групи описані вище.

Кримінологічно значущими властивостями кримінальних правопорушень, вчинюваних адвокатами у сфері адвокатської діяльності, є: 1) наявність особливого суб'єкта – адвоката, який здійснює професійну діяльність на підставах та в порядку, передбачених законом; 2) вчинення кримінальних правопорушень в межах правовідносин, пов'язаних зі здійсненням професійної діяльності щодо захисту, представництва та інших видів правничої допомоги клієнту; 3) наявність у злочинців професійних знань, умінь і навичок у сфері

юриспруденції, а також практичного досвіду їх застосування, що обумовлює підвищену суспільну небезпеку вчинюваних кримінальних правопорушень та створює серйозні перешкоди у їх виявленні, фіксації, розкритті та розслідуванні.

Визначено, що типовими кримінальними правопорушенням адвокатів є шахрайство, що вчиняється у двох формах: 1) адвокат шляхом обману чи зловживання довірою отримує кошти за правничу допомогу, яку взагалі не збирається надавати; 2) адвокат шляхом обману чи зловживання довірою отримує грошові кошти в якості неправомірної вигоди нібито для передачі службовій особі на подальше вчинення (невчинення) в інтересах клієнта певної дії або прийняття (неприйняття) певного рішення.

Загрозливою тенденцією залишається широке втягнення адвокатів у корупційні відносини з правоохоронними, судовими та іншими державними органами, у яких адвокат виступає в якості посередника, сполучної ланки між отримувачем правничої допомоги (клієнтом) і службовою особою, уповноваженою приймати відповідні рішення.

Важливою кримінологічною проблемою є участь адвокатів в діяльності організованих злочинних угруповань, яка полягає у забезпеченні правового та організаційного супроводу їх незаконної діяльності. На відміну від епізодичної корупції, що може мати ситуативний характер, участь адвоката в організованій злочинності передбачає тривалу, системну і багатоаспектну взаємодію з іншими учасниками злочинної діяльності.

Окрему увагу приділено причинам злочинності у сфері адвокатської діяльності, виокремлено як загальні (соціально-економічні, соціально-психологічні, організаційно-правові та віктимологічні) так і специфічні чинники кримінальних правопорушень у сфері адвокатської діяльності (наприклад, загальний правовий нігілізм та низька правова культура значної частини населення, які проявляються у знеціненні ролі права та інститутів правосуддя (адвокат нерідко сприймається не як гарант захисту прав, а навпаки, як перешкода для досягнення бажаного результату); толерантне ставлення до порушень закону, поширеність уявлень про можливість «вирішити питання» позаправовими методами; професійна деформація адвокатів, яка може проявлятися у формуванні правового цинізму, переконанні у відносності правових норм, зниженні рівня моральної відповідальності та схильності до виправдання незаконних дій інтересами клієнта тощо).

Запропонована у дисертації система заходів запобігання злочинам проти адвокатів базується на поєднанні загальносоціальних і спеціально-кримінологічних інструментів, де пріоритетами є: підвищення ефективності розслідування злочинів проти адвокатів, запровадження кримінальної

відповідальності за ототожнення адвоката з клієнтом, налагодження взаємодії між правоохоронними органами і НААУ, а також удосконалення механізмів внутрішнього контролю адвокатського самоврядування, зокрема вдосконалення механізмів дисциплінарної відповідальності адвокатів та підвищення якості відбору до професії.

В ході проведеного дослідження також виявлено брак доктринальних напрацювань у термінології, що використовується. У зв'язку з чим, автором сформульовано визначення злочинності у сфері адвокатської діяльності як системи кримінальних правопорушень, що посягають на встановлений законом порядок здійснення професійної діяльності із захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги клієнтам.

За таких обставин, у дисертаційному дослідженні було вдосконалено ряд наукових розробок щодо поняття, змісту і проблем захисту адвокатської діяльності; системи заходів загальносоціального та спеціально-кримінологічного запобігання злочинності у цій сфері.

Основні результати дисертаційного дослідження Вересюк О.В. пройшли належну апробацію шляхом публікації положень дисертацій у фахових виданнях та виступах, обговорень на науково-практичних конференціях.

Зміст дисертації свідчить, що дисертаційне дослідження Вересюк О.В. виконано на високому науковому рівні, проаналізований значний обсяг теоретичного та нормативного матеріалу, робота містить ряд цікавих нових висновків та пропозицій. Дослідження ґрунтується на виваженій самостійній роботі над темою дисертації.

У процесі підготовки дисертації Вересюк О.В. плідно співпрацювала з науковим керівником протягом усього терміну навчання в аспірантурі, результатом чого є написання дисертаційного дослідження. Здобувач виконала індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план у повному обсязі. Всі заплановані види робіт були виконані своєчасно.

Щодо загальної оцінки роботи Вересюк О.В. у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану вона оцінюється на відмінно.

Викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Вересюк Ольги Володимирівни на тему: «Адвокатська діяльність як об'єкт кримінологічного вивчення», є самостійним науковим дослідженням, яке відповідає всім встановленим вимогам, може бути рекомендована до захисту на здобуття ступеня доктора філософії за 081 «Право», галузі знань 08 «Право» у разовій спеціалізованій вченій раді, а її автор заслуговує, на основі захисту, присвоєння наукового ступеня доктора філософії.

В обговоренні дисертаційного дослідження брали участь:

Кандидат юридичних наук, доцент Федчун Н.О. відзначила високий рівень дослідження, його ґрунтовність, високий рівень володіння здобувачем матеріалом. Вказала на те, що робота Вересюк Ольги Володимирівни на тему: «Адвокатська діяльність як об'єкт кримінологічного вивчення», подана на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» є завершеним та якісним дослідженням, що містить наукові положення та науково обґрунтовані результати у галузі науки кримінології, та може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, професор Цехан Д.М. зазначив, що дисертація вирізняється високим рівнем наукової обґрунтованості, повнотою аналізу джерел та актуальністю теми. Висловив позитивну оцінку дослідженню, звернувши увагу на практичну значущість висновків і пропозицій автора. Водночас рекомендував у подальших наукових дослідженнях розширити емпіричну базу шляхом проведення анкетування більшої кількості адвокатів у різних регіонах України. Особливо відзначив, що робота наповнена значним масивом матеріалів судової практики, що суттєво підвищує її практичну цінність, забезпечує належну аргументованість висновків та підтверджує їх прикладний характер. Дисертаційне дослідження може бути рекомендоване до разового публічного захисту в спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Кісліцина І.О. надала високу оцінку дисертаційному дослідженню. Відзначила актуальність обраної теми, належний науково-теоретичний рівень роботи. Наголосила, що в дисертації Вересюк Ольги Володимирівни на тему «Адвокатська діяльність як об'єкт кримінологічного вивчення» сформульовано низку нових наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення законодавства та практики забезпечення гарантій адвокатської діяльності. Особливо відзначила практичну цінність результатів дослідження, які можуть бути використані в освітньому процесі під час викладання навчальних дисциплін «Кримінологія», «Адвокатура та адвокатська діяльність», «Адвокатська етика», а також у подальших наукових дослідженнях. Робота може бути рекомендована до публічного захисту.

Професор кафедри кримінального процесу, д.ю.н., професор Дрьомін В.М. відзначив, що дисертаційна робота Вересюк Ольги Володимирівни на тему «Адвокатська діяльність як об'єкт кримінологічного вивчення», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є завершеним, самостійним і якісним науковим дослідженням, у якому сформульовано нові наукові положення та отримано науково обґрунтовані

результати, що мають теоретичне і практичне значення для розвитку кримінологічної науки. Висловив думку, що результати проведеного дослідження можуть слугувати підґрунтям для подальших наукових пошуків, зокрема на рівні докторської дисертації. Дисертаційне дослідження може бути рекомендоване до разового публічного захисту в спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Смирнов М. І. відзначив обґрунтованість та повноту викладених основних наукових положень та доцільність використання розроблених практичних рекомендацій. Зазначив, що дисертаційне дослідження Вересюк Ольги Володимирівни на тему: «Адвокатська діяльність як об'єкт кримінологічного вивчення», подане на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Завтур В.А. наголосив на значній практичній цінності отриманих результатів, які можуть бути використані у правотворчій діяльності, правозастосовній практиці, наукових дослідженнях та освітньому процесі. Відзначив, що запропоновані авторкою висновки та рекомендації мають належне теоретичне підґрунтя і сприяють подальшому розвитку наукових підходів до вивчення адвокатської діяльності як об'єкта кримінологічного аналізу, а також удосконаленню механізмів забезпечення гарантій професійної діяльності адвокатів. Зазначив, що дисертаційне дослідження Вересюк Ольги Володимирівни може бути рекомендоване до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Завідувач кафедри кримінального процесу, д.ю.н., професор Торбас О.О. відзначив доцільність, обґрунтованість та практичну спрямованість пропозицій і рекомендацій, сформульованих у дисертаційному дослідженні. Зазначив, що дисертація характеризується логічною структурою, послідовністю викладу матеріалу, належним рівнем наукової аргументації та високим рівнем володіння здобувачкою теоретичними положеннями кримінології, кримінального процесу та кримінального права, а також практичними аспектами функціонування інституту адвокатури. Зазначив, що дисертація Вересюк Ольги Володимирівни на тему: «Адвокатська діяльність як об'єкт кримінологічного вивчення», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

На основі результатів обговорення присутніх на засіданні вирішили запропонувати наступний

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації Вересюк Ольги Володимирівни на тему «Адвокатська діяльність як об'єкт кримінологічного вивчення», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Статтею 3 Конституції України людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпеку визнано в Україні найвищою соціальною цінністю. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини визначено головним обов'язком держави.

Важливою гарантією забезпечення прав і свобод людини виступає гарантоване ст. 59 Конституції України право кожного громадянина на професійну правничу допомогу, у тому числі безоплатну, у визначених законом випадках. Для надання професійної правничої допомоги в Україні діє незалежна адвокатура (ст. 131² Конституції України).

З метою забезпечення належної реалізації права громадянина на професійну правничу допомогу чинним законодавством передбачено систему умов та гарантій її безпечного та якісного надання, закріплено систему вимог до адвокатів, положень щодо їх доброчесності, а також порядок та умови притягнення останніх до відповідальності.

Однак, як свідчать матеріали правоохоронної та судової практики, звіти, заяви та рішення органів адвокатського самоврядування, а також дані наукових досліджень, реальністю залишаються як систематичні порушення професійних прав адвокатів та гарантій їх діяльності, так і вчинення самими адвокатами дисциплінарних проступків та кримінальних правопорушень.

У зв'язку з цим, питання запобігання та протидії як кримінальним правопорушенням проти професійної діяльності адвокатів, так і кримінальним правопорушенням, що вчиняються самими адвокатами у сфері їх професійної діяльності, потребують комплексного кримінологічного дослідження.

Незважаючи на актуальність проблеми, у сучасній вітчизняній кримінологічній науці відсутні комплексні дослідження щодо проблематики злочинності у сфері адвокатської діяльності, і чіткого концептуального обґрунтування ця проблема не отримала.

Дослідженню питань забезпечення законності і протидії протиправним проявам у сфері адвокатської діяльності приділено уваги в роботах Л.І. Аркуші, А.М. Бабенка, Д.О. Балобанової, Н.М. Бакаянкової, Н.В. Вербицької, Т.Б. Вільчик, В.В. Власюка, В.М. Дрьоміна, О.Г. Кальмана, Н.Ю. Карпової, І.О. Кісліциної, М.Г. Коротюка, Г.В. Логвинського, І.П. Міщук, А.О. Мороза, Л.М. Москвич, Л.М. Палюх, В.О. Святоцької, Є.Л. Стрельцова, Т.Є. Тичини, Л.В.

Трушківської, І.В. Федорончука, О.О. Храпенко, Д.М. Цехана, М.В. Шепітька та інших дослідників.

Здобутки цих вчених створюють методологічне підґрунтя для ефективного дослідження означеної проблематики, і можуть бути покладені в основу кримінологічного дослідження.

Утім, комплексні кримінологічні проблеми адвокатської діяльності ще не були предметом досліджень дисертаційного рівня.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано відповідно до Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 24.03.2021 № 119/2021, Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки, затвердженої Указом Президента України від 27.09.2021 № 487/2021, Стратегії Національної асоціації адвокатів України на 2021-2025 роки, затвердженої рішенням Ради адвокатів України від 02.07.2021 № 38, Пріоритетних напрямів фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі права, передбачених Стратегією розвитку Національної академії правових наук України на 2021-2025 роки, затвердженою постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26.03.2021 № 12-21, узгоджується із засадничими положеннями, визначеними в Комплексному стратегічному плані реформування органів правопорядку як частини сектора безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, схваленому Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023, та виконано в межах плану науково-дослідної роботи кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія» «Кримінальні процесуальні та кримінологічні механізми забезпечення соціально-політичної стабільності в умовах воєнних та поствоєнних трансформацій» у межах виконання теми науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Соціально-політична стабільність у період воєнних та поствоєнних трансформацій: правові, економічні, гуманітарні, інноваційно-технічні можливості в цифрову еру» на 2026–2030 роки, що підтверджує актуальність та цінність таких напрацювань.

Мета і завдання дослідження відповідно до предмету та об'єкту дослідження. Метою роботи є комплексне кримінологічне дослідження адвокатської діяльності та розроблення системи заходів запобігання злочинності у сфері адвокатської діяльності.

Відповідно до поставленої мети у дисертації сформульовано наступні **завдання:**

- вивчити стан наукової розробленості предмету дослідження;

- розкрити поняття, зміст, організаційно-правове регулювання адвокатської діяльності, а також проблеми захисту прав адвокатів та забезпечення гарантій адвокатської діяльності;

- дослідити міжнародно-правові стандарти захисту прав адвокатів та забезпечення гарантій адвокатської діяльності та стан їх імплементації у національне законодавство;

- надати кримінологічну характеристику кримінальних правопорушень проти адвокатської діяльності;

- надати кримінологічну характеристику кримінальних правопорушень, вчинюваних адвокатами у сфері адвокатської діяльності;

- виокремити та дослідити причини та умови злочинності у сфері адвокатської діяльності;

- проаналізувати основні напрями загальносоціального запобігання злочинності у сфері адвокатської діяльності;

- дослідити та запропонувати ефективні механізми спеціально-кримінологічного запобігання злочинності у сфері адвокатської діяльності.

Об'єктом дослідження є система суспільних відносин у сфері адвокатської діяльності.

Предметом дослідження є злочинність у сфері адвокатської діяльності, причини та умови, що її обумовлюють, та система заходів щодо її запобігання.

Методи дослідження обрано з огляду на поставлену мету, об'єкт і предмет дослідження. Під час підготовки роботи використовувалися загальнонаукові та спеціальні наукові методи, необхідні для досліджень у правовій та кримінологічній науках.

Методологічну основу дисертаційного дослідження становить загальнонауковий діалектичний метод, який використано для аналізу сутності загальносоціальних процесів, що обумовлюють і супроводжують криміналізацію адвокатської діяльності (підрозділи 2.1, 2.2 та 3.1).

За допомогою методів теоретичного аналізу й синтезу (індукція, дедукція, порівняння, аналогія, абстрагування, класифікація) проаналізовано наукові погляди на проблему кримінальних правопорушень у сфері адвокатської діяльності (підрозділи 1.1, 2.1 та 2.2), досліджено чинне законодавство, що регулює питання їх запобігання (підрозділи 1.2, 1.3, 3.2 та 3.3), визначено та проаналізовано основні сегменти злочинності у сфері адвокатської діяльності (підрозділи 2.1 та 2.2). Формально-логічний метод застосовано для тлумачення та розмежування основних понять і категорій досліджуваного явища (підрозділи 1.2, 2.1 та 2.2), системно-структурний – для визначення основних детермінант і закономірностей злочинності у сфері адвокатської діяльності (підрозділ 3.1). Логіко-юридичний та порівняльно-правовий методи дозволили

здійснити аналіз нормативно-правових актів України та актів міжнародного законодавства (підрозділи 1.2, 1.3, 3.2 та 3.3). Статистичний метод використано при оцінці показників офіційної відомчої статистики правоохоронних органів України (підрозділи 2.1 та 2.2). Соціологічний метод використано для вивчення думок адвокатів щодо стану злочинності у сфері адвокатської діяльності та ефективності її запобігання.

Наукова аргументація дослідження базується на теоретичних висновках і положеннях, обґрунтованих сучасними розробками в галузі кримінології, кримінального права, інших галузей права, психології, соціології, філософії.

Емпіричну базу дослідження становлять: дані офіційної статистичної звітності, відомості про практичну діяльність правоохоронних органів за 2020-2025 роки, звіти та інша інформація органів адвокатського самоврядування та міжнародних адвокатських організацій, вивчення і узагальнення судової практики, інформація, опублікована органами прокуратури, Національної поліції України, НАБУ, ДБР, результати опитування і анкетування 148 адвокатів.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що воно є першим в Україні комплексним дослідженням кримінологічних проблем адвокатської діяльності.

Науковою новизною відзначаються наступні положення:

у перше:

надано визначення злочинності у сфері адвокатської діяльності як системи кримінальних правопорушень, що посягають на встановлений законом порядок здійснення професійної діяльності із захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги клієнтам;

- розроблено поглиблену кримінологічну класифікацію та кримінологічну характеристику кримінальних правопорушень проти адвокатської діяльності та кримінальних правопорушень, вчинюваних адвокатами під час та у зв'язку зі здійсненням захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги клієнту, розкрито причини їх високої латентності та низької ефективності розслідування;

охарактеризовано детермінаційний комплекс злочинності у сфері адвокатської діяльності, у тому числі чинники соціально-економічного, соціально-психологічного, організаційно-правового та віктимологічного характеру, обумовлені як об'єктивними протиріччями, так і суб'єктивним ставленням адвоката до здійснення професійних обов'язків, яке не відповідає закону;

запропоновано цілісну систему заходів спеціально-кримінологічного запобігання злочинності у сфері адвокатської діяльності, включаючи правові,

організаційно-управлінські, інформаційно-аналітичні та віктимологічні компоненти, наведено конкретні шляхи підвищення ефективності запобіжної діяльності;

удосконалено:

- наукові розробки щодо поняття, змісту, організаційно-правового регулювання адвокатської діяльності, а також проблем захисту прав адвокатів та забезпечення гарантій адвокатської діяльності;

- розробку системи заходів загальносоціального характеру, спрямованих на нейтралізацію комплексу причин та умов поширення кримінальних правопорушень у сфері адвокатської діяльності;

набули подальшого розвитку:

- узагальнення щодо стану наукової розробленості проблеми кримінологічного вивчення адвокатської діяльності;

- наукові розробки щодо системи міжнародно-правових стандартів запобігання порушенням професійних прав адвокатів і гарантій адвокатської діяльності та стану їх імплементації у національне законодавство.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що висновки та пропозиції, які містяться у роботі, можуть бути використані:

- у правотворчій діяльності – для вдосконалення чинного законодавства щодо захисту прав адвокатів і гарантій адвокатської діяльності та запобігання злочинності у сфері адвокатської діяльності;

- у правозастосовній діяльності – для підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів у запобіганні злочинності у сфері адвокатської діяльності;

- у науковій роботі – для подальших наукових розробок кримінологічних проблем адвокатської діяльності;

- у навчальному процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Кримінологія», «Адвокатура та адвокатська діяльність», «Адвокатська етика», спеціальних курсів «Кримінологічні теорії, емпіричні дослідження та превентивні практики», «Детермінація злочинності в Україні», «Запобігання корупційним правопорушенням», «Запобігання кримінальним правопорушенням у сфері адвокатської діяльності», під час підготовки підручників, навчальних посібників, науково-дослідній і навчальній роботі студентів та курсантів.

Апробація результатів дисертації. Дисертаційне дослідження обговорено на засіданнях кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія». Основні положення та висновки дисертації оприлюднено автором у виступах на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Чорноморські наукові студії» (23.05.2025, м. Одеса. Львів – Торунь); «Сучасні тенденції розвитку економіки, фінансів, обліку та права» (Ізмаїл, 23 травня 2025 р.); Соціально-економічний стан в умовах воєнного часу» (Суми, 31 травня 2025р.); «Актуальні проблеми

економіки, фінансів, управління та права в сучасних умовах» (Житомир, 31 травня 2025 р.); «Правова наука і державотворення в Україні в умовах сучасних викликів» (м. Полтава, 13-14.06.2025); «Актуальні питання розвитку науки та освіти» (м. Львів, 9-10 квітня 2026р.); «Сучасні тенденції розвитку правової системи» (м. Ужгород, 10-11 квітня 2026 р.); «Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики» (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.).

Список публікацій здобувача, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Вересюк О.В. Захист адвокатської діяльності у світлі європейських стандартів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2025. Вип. 6 (65). С. 67-71. DOI: <https://doi.org/10.32782/pyuv.v6.2025.13>
2. Вересюк О.В. Проблеми міжнародно-правового захисту адвокатської діяльності. *Juris Europensis Scientia*. 2025. Вип. 6. С. 58-62. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v6.2025.11>
3. Вересюк О.В. Стан наукової розробленості проблеми протидії кримінальним правопорушенням проти професійної діяльності адвокатів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2026. № 1. С. 211-214. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2026-1/45>
4. Вересюк О.В. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти адвокатської діяльності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2026. № 3. С. 314-316. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2026-3/68>
5. Вересюк О.В. Кримінальні правопорушення адвокатів як кримінологічна проблема. *Правові новели*. 2026. №28. С. 275-280 DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2026.28.35>
6. Вересюк О.В. Ототожнення адвоката з клієнтом в системі детермінант кримінальних правопорушень проти адвокатської діяльності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2026. Вип. 1. С.67-71 DOI: <https://doi.org/10.32782/pyuv.v6.2025.13>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Вересюк О.В. Окремі кримінологічні аспекти посягань на адвокатів в Україні: сучасний стан, тенденції та шляхи протидії. *Чорноморські наукові студії: XI Всеукраїнська мультидисциплінарна конференція з міжнародною участю, 23 травня 2025 року, м. Одеса. Львів – Торунь: Liha-Pres, 2025. С. 21-24.*
8. Вересюк О.В. Кримінологічне значення міжнародних стандартів захисту адвокатів у національному праві. *Сучасні тенденції розвитку економіки, фінансів, обліку та права: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Ізмаїл, 23 травня 2025 р.). Ізмаїл: ЦФЕНД. С. 118-120.*

9. Вересюк О.В. Кримінологічний аспект захисту професійної діяльності адвокатів у період дії воєнного стану. *Соціально-економічний стан в умовах воєнного часу: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / Східноєвропейський центр наукових досліджень* (Суми, 31 травня 2025 р). Research Europe. С. 127-130.

10. Вересюк О.В. До питання превентивної стратегії захисту адвокатів від кримінальних посягань. *Актуальні проблеми економіки, фінансів, управління та права в сучасних умовах: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Житомир, 31 травня 2025 р.). Житомир: ЦФЕНД. С. 87-89.

11. Вересюк О.В. Запобігання кримінальним посяганням на професійну діяльність адвокатів у контексті міждисциплінарного підходу. *Правова наука і державотворення в Україні в умовах сучасних викликів. Матеріали науково-практичної конференції* (м. Полтава, 13-14 червня 2025 р.). Одеса: Видавництво «Молодий вчений». С. 72-75.

12. Вересюк О.В. Спеціально-кримінологічне попередження злочинності у сфері адвокатської діяльності. *Актуальні питання розвитку науки та освіти: матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції* м. Львів, 9-10 квітня 2026 року. Львів: Львівський науковий форум. С. 57-59.

13. Вересюк О.В. Проблеми детермінації кримінальних правопорушень проти адвокатської діяльності. *Сучасні тенденції розвитку правової системи. Матеріали науково-практичної конференції* (м. Ужгород, 10-11 квітня 2026 р.). Одеса: Видавництво «Молодий вчений», 2026. С. 66-69.

Характеристика особистості здобувача. Вересюк Ольга Володимирівна має вищу юридичну освіту. У 2017 році закінчила Національний університет «Одеська юридична академія». Наразі є практикуючим адвокатом.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною, завершеною науковою працею. Сформульовані в ній положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист та складають її наукову новизну, розроблені автором особисто на основі персональних практичних досліджень, висновків інших науковців, нормативно-правових актів, узагальнень судової практики.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана сучасною науковою мовою, стиль викладання відповідає прийнятному у науковій літературі й забезпечує легкість та доступність сприйняття наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження.

Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами від 03.05.2024, № 507).

Загальний висновок. Враховуючи викладене вважаємо, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Вересюк Ольги Володимирівни на тему «Адвокатська діяльність як об'єкт кримінологічного вивчення», відповідає спеціальності 081 «Право», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами від 08.04.2025, № 426), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (зі змінами від 31.05.2019, № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами від 03.05.2024, № 507) та **рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».**

У результаті відкритого голосування учасники засідання фахового семінару в кількості 17 осіб подали голоси «за». Ніхто із учасників фахового семінару не проголосував «проти» рекомендації дисертаційної роботи Вересюк Ольги Володимирівни до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді. Науковий керівник Цитряк В.Я. участі в голосуванні не приймав.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про дисертаційне дослідження Вересюк Ольги Володимирівни на тему «Адвокатська діяльність як об'єкт кримінологічного вивчення», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Вересюк Ольги Володимирівни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами від 08.04.2025, № 426), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (зі змінами від 31.05.2019, № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради

закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами від 03.05.2024, № 507).

3. Рекомендувати дисертацію Вересюк Ольги Володимирівни на тему «Адвокатська діяльність як об'єкт кримінологічного вивчення», до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

4. Запропонувати Вченій раді наступний склад разової спеціалізованої вченої ради для проведення публічного захисту:

Голова: завідувач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури, д.ю.н., професор Бакаянова Нана Мезенівна;

Рецензент: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент Кісліцина Ірина Олександрівна;

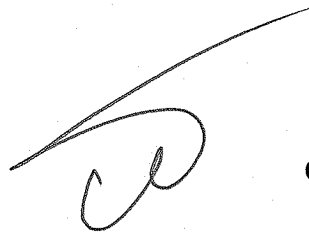
Рецензент: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент Храпенко Олена Олегівна;

Офіційний опонент: доцент кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, д.ю.н., професор Москвич Лідія Миколаївна;

Офіційний опонент: професор кафедри кримінально-правових дисциплін інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ, д.ю.н., професор Балобанова Дар'я Олександрівна.

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 17; проти – немає; утримались – немає; науковий керівник участі у голосуванні не приймав.

Головуючий на засіданні:
завідувач кафедри кримінального
процесу
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
доктор юридичних наук, професор

Олександр ТОРБАС